

La Femosa

REVISTA D'OPINIÓ I INFORMACIÓ LOCAL ARTESA DE LLEIDA

Número 317

MARÇ - ABRIL 2022

P.V.P. 3€

SUMARI

Pòrtic	3
Actualitat Artesenca	4
<i>J. Me Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa i J. Gallart</i>	
El Casal de Jubilats Sant Miquel	9
<i>La Junta / Fotografies: M. À. Florensa</i>	
Activitats de La Femosa	10
<i>J. Me Esteve / Fotografies: J. Gallart i Escola Els Til·lers</i>	
Fauna del terme. Gralla	12
<i>Isidre Drudis Bellmunt</i>	
Setmana Cultural 2022	13
<i>J. Me Esteve / Fotografies: M. À. Florensa, J. Ma Esteve, Escola Els Til·lers i Grup de pintura d'Artesa</i>	
Un passeig pels canals d'Urgell	15
<i>Alumnes de Cicle Superior de l'escola Els Til·lers</i>	
Domus Domini. Missatges a la paret (i 3)	17
<i>Miquel Carrera Castellví</i>	
Ens entristeix anar envellint?	18
<i>Parròquia d'Artesa de Lleida</i>	
52 anys del descobriment de les pintures rupestres prehistòriques d'Alfés	18
Guerra i repressió (1936-1939)	19
<i>Josefina París Mor</i>	
Raconets d'Artesa	23
<i>Àngels Florensa</i>	
El Tòquio que he vist (2a part)	24
<i>Joan Ramon París Oró</i>	
Petites joies del patrimoni etnològic d'Artesa	26
Les torres MAT o l'arbre que ens tapa el bosc	27
<i>Eulàlia Solà Miró</i>	
Poesia: Pols d'estels	28
<i>M. Assumpció Cornadó Lladó</i>	
Les persones socialment obsoletes	29
<i>Sofia Gallego</i>	
Tecnologia i canvi	30
<i>Ramon Santacana</i>	
Cròniques del C.F. Artesa de Lleida	31
<i>Eudald Pijuan Mor / fotografies: CF Artesa de Lleida i J. Gallart</i>	
Humor, l'avi i la neta	34
<i>Xavi</i>	
Entreteniments	34
<i>Miquel A. Navarro, Albert Batiste i Lluís Gil</i>	
Ahir i avui	36
Ho hem llegit a... ..	37
La cuina Femosa: Panadons	38
<i>Lluís Gil Fontanet</i>	
Telèfons i horaris d'interès/Solucions als entreteniments ..	39
Imatges d'actualitat	40

LA FEMOSA

AGRUPACIÓ CULTURAL - ARTESA DE LLEIDA

Edita

Agrupació Cultural La Femosa
Carrer dels Gallarts, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
lafemosa.artesalleida.cat
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernàndez
Lluís Gil Fontanet

Col·laboradors i col·laboradores

Alumnat de 5è i 6è Escola els Til·lers
Miquel Carrera Castellví
Ma Assumpció Cornadó Lladó
Isidre Drudis Bellmunt
Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernàndez
Josep Gallart Fernàndez
Sofia Gallego
Lluís Gil Fontanet
Junta dels Jubilats
Miquel Àngel Navarro
Josefina París Mor
Joan Ramon París Oró
Parròquia d'Artesa
Eudald Pijuan Mor
Ramon Santacana
Eulàlia Solà Miró

Fotografies

Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
CF Artesa de Lleida
Josep Gallart Fernàndez

Correcció de textos

Eulàlia Solà Miró

Maquetació i impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa, 2ª època
Número 317
Març - abril 2022
DLL 264-1981
ISSN 2339-7365
P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

Amb el suport de:

Ajuntament
d'Artesa de Lleida

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Diputació de Lleida
La força dels municipis

PORTIC

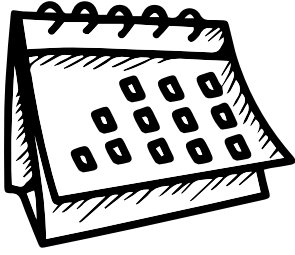
Aquest mes d'abril de 2022 a Artesa hem pogut gaudir de dos actes de primeríssim nivell que ens situen en l'Olimp cultural del país. El primer ha estat la presentació del llibre *Folklore d'Artesa de Lleida. Del poble i del terme* de l'Adolf Costafreda. L'acte va esdevenir el dissabte 9 d'abril de 2022 al Teatre Municipal. Va anar a càrrec de l'antropòleg Rafael Folch i de l'escriptor artesenc Felip Gallart. El llibre de l'Adolf Costafreda, un llibre que malauradament el seu autor no ha pogut veure publicat, és una veritable joia que corona més de cinquanta anys de recerca, investigació i estudi dels nostres costums i tradicions. Artesa amb aquest llibre, i la resta dels llibres del mateix autor, esdevé una de les localitats més i millor estudiades del país i de l'estat des del punt de vista etnològic. Un llibre imprescindible per a totes i tots els amants del nostre poble. Un llibre que no hauria de faltar a cap llar artesenca i a la de tots i totes aquelles que volen aprofundir en el coneixement del poble i del folklore de Catalunya. Perquè hom només pot dir que estima quan coneix bé allò que estima.

El segon esdeveniment ha estat la inauguració de la *Casa museu Juanjo Jové*. Un espai que fins ara només havia estat obert a familiars i amics. Tal com es diu a la seva web La Casa museu té un especial encant, tant per tot el que conté i mostra, com pel disseny de la casa. El matrimoni Véronique Renon i l'artista Juanjo Jové han dedicat bona part de la seva vida a construir-la i han aconseguit un món personal, harmoniós, d'una bellesa estimulante que fa que sigui un espai singular i únic on l'art vitalitza totes les estances. La Casa museu té exposada bona part de la producció artística de tota la seva trajectòria com a artista.

La Casa museu es va inaugurar el 24 d'abril i el 30 d'abril es va obrir a totes les artesenes i artesencs. Ha tingut una àmplia ressonància en el món de l'art i dels mitjans de comunicació del país. Des d'aquí felicitem el matrimoni i els agraïm de cor que hagin tingut aquesta tan feliç iniciativa que, sens dubte, farà que el nostre poble sigui un punt de referència primordial i indefugible de l'univers artístic català.

ACTUALITAT ARTESENCA

— Josep Ma Esteve — Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart —

PANDÈMIA CORONAVIRUS

Una revista més, i ja en portem unes quantes, comencem el repàs de l'actualitat fent un esment a la pandèmia del coronavirus. Aquests darrers dos mesos ha continuat la treva en el nombre de casos de noves infeccions. La bona evolució va portar a les autoritats sanitàries a aixecar l'última de les restriccions o obligacions que la COVID-19 ens havia imposat. Així, després de Setmana Santa, es va aixecar l'obligatorietat de portar mascareta en els interiors, podent tornar a veure'ns les cares tots plegats.

A finals d'abril, aquest aixecament ja es va començar a notar amb un augment dels casos diagnosticats, fet ja previst per les Autoritats sanitàries, però que pel moment, aquest augment de la incidència no s'ha traslladat a un augment dels pacients ingressats als hospitals.

GUERRA A UCRAÏNA

A finals del mes de febrer, a totes i tots en va colpir l'esclat de la guerra d'Ucraïna. El dia 24 de febrer les tropes russes, que portaven setmanes acumulant-se a la frontera entre ambdós països, van entrar en territori ucraïnès. Volia ser una atac ràpid per deposar el govern legítim presidit per Volodimir Zelenski. El que el president rus, Vladimir Putin, pretenia que fos un passeig militar ha esdevingut una guerra que ja fa més de dos mesos que va començar.

Les imatges que hem pogut veure tots plegats, han colpit al món sencer, han aixecat una onada de solidaritat mundial, però centralitzada a Europa, cap al poble ucraïnès i la crisi migratòria que la guerra ha provocat. Les previsions parlen de 5 milions de persones desplaçades per tota Europa a causa de la guerra.

A Artesa de Lleida hem intentat aportar el nostre granet d'arena amb la lectura del manifest contra la guerra el dia 1 de març, i hem recollit aliments per totes i tots els refugiats que la guerra està ocasionant.

L'esclat d'aquesta guerra ha provocat, a més de la crisi humanitària, una nova crisi econòmica amb el desbordament dels preus de l'energia. El cost de la llum, el gas, el combustible, etc han assolit uns nivells mai vistos, i això que ja estàvem en una situació de preus desbordats.

JORNADA LGBTIQ

El dissabte 5 de març vam poder viure una jornada reivindicativa contra les discriminacions de gènere. Tots aquells que van voler, es van reunir al carrer de les escoles on es va procedir a pintar un mural a favor de la inclusió de tots els col·lectius LGBTIQ.

Prop del migdia, un cop acabat el mural, es va llegir el manifest reivindicatiu de la jornada, i els i les assistents van poder gaudir d'un vermut.

CARNESTOLTES

Després que l'any passat no es pogués celebrar, el passat 5 de març la rua de Carnestoltes va tornar a recórrer els carrers del poble, tot mostrant la creativitat de totes i tots els veïns i veïnes del nostre poble.

Els actes previstos foren els mateixos que les darreres edicions:

- A 10 minuts per les 6 de la tarda.- Concentració de tots i totes les participants a la plaça Les Albízie.
- A les 6 de la tarda.- Repartiment de coca amb xocolata a tots els presents.
- A 2/4 de 7 de la tarda.- Inici de la rua pels carrers del poble.
- A les 8 de la tarda.- Arribada a la sala del Teatre Municipal i lectura del manifest del Rei Carnestoltes.

Com sempre, després de repartir els premis per les millors disfresses, es van repartir entrepanes per a tots i totes les assistents. El final de festa va estar amenitzar pel grup Els Trovadors.

Rua de Carnestoltes

El Rei Carnestoltes a la seva carrossa

Rua de Carnestoltes

Lectura del manifest

DIA INTERNACIONAL DE LA DONA

El dimarts 8 de març es va celebrar el Dia Internacional de la Dona. Al nostre poble, els actes van consistir en una xerrada a la sala de plens de l'Ajuntament sobre *La construcció de la identitat de gènere* a càrrec de la psicòloga i experta en gènere del Servei d'informació i atenció a les dones, Siad Segrià, Anna Lloret. La xerrada va tenir lloc a les 8 del vespre.

EXPOSICIÓ RACONS DE LLEIDA

El diumenge 27 de març es va poder inaugurar l'exposició pictòrica *Racons de Lleida* de Concepció Prenafeta. L'exposició va romandre oberta al rebedor de la Sala del Teatre Municipal fins al 24 d'abril.

CAMINADA SUPERBÉ

L'Associació Esportiva Superbé va organitzar el diumenge d'abril una caminada pel secà del nostre poble. La sortida fou a les 5 de la tarda direcció cap al monument dels caçadors que hi ha prop de la pleta de l'Astó. D'allí es van dirigir cap a les cadolles i, tornàren per la vall de la Comasala, van arribar al poble després d'un passeig d'un 13 km.

SETMANA SANTA

L'edició de la Setmana Santa d'aquest any s'ha esdevingut ben entrat el mes d'abril. Com sempre, el tret de sortida per l'activitat litúrgica d'aquests dies el va donar el Diumenge Rams, dia 10 d'abril. A 1/4 de 12 del migdia es va produir la benedicció dels Rams i la posterior Missa.

Processó de Diumenge de Rams

La resta d'actes previstos per part de la Unitat Pastoral d'Artesa de Lleida i Puigverd de Lleida foren:

- 12 d'abril, Dimarts Sant, a la Catedral de Lleida. Missa Crismal
- 13 d'abril, Dimecres Sant, celebració penitencial comunitària, a les 5 de la tarda.

- 14 d'abril, Dijous Sant, Sant Sopar, dia de la caritat. A les 5 de la tarda Santas Missa i a les 9 de la nit Hora Santa.
- 15 d'abril, Divendres Sant, a les 8 del matí Via Crucis. A 2/4 de 5 Celebració de la Passió
- 16 d'abril, Dissabte de Glòria, Santa vigília Pasqual, a les 10 de la nit. Actes que es van celebrar a l'església d'Artesa de Lleida.
- 17 d'abril, Diumenge de Resurrecció, amb la celebració de la Santa Missa de la Gloriosa Resurrecció del Senyor, les 12 del migdia.

Però a part de la part litúrgica habitual d'aquestes dates, també hi ha la part més lúdica del dia de La Mona. Així, el dia 18 d'abril la Llar de Jubilats va organitzar una sortida per celebrar el dia de La Mona a Sant Carles de la Ràpita. La Llar de jubilats, també va organitzar un vermut per després de la Missa de Resurrecció de diumenge de Resurrecció.

Via Crucis de Divendres Sant

MANTENIMENT DEL POBLE

Durant aquests darrers dos mesos s'ha realitzat la connexió a la xarxa elèctrica de la depuradora, s'ha entrat així, en la darrera fase, abans de l'entrada en funcionament d'aquest equipament.

Així mateix durant el mes de febrer es va instal·lar una nova il·luminació a l'ermita de sant Ramon.

També durant les darreres setmanes s'han repintat la majoria de passos de vianants del poble, i algun que altre embornal.

ACTIVITAT TEATRAL

Durant aquests darrers dos mesos s'han representat dues obres teatrals a la Sala del Teatre Municipal. La primera, el 20 de març, fou tot un clàssic de la literatura i els escenaris catalans, *L'auca del Sr. Esteve*, a càrrec de la Companyia L'Agropecuària. A finals d'abril, el diumenge dia 24, la companyia Miscel·lània Teatre va representar l'obra *Il·lia*, espectacle teatral que parla sobre la igualtat.

CINEMA MARÇ-ABRIL

Dia	Pel·lícula
6 de març	Une belle equipe
13 de març	Explota explota
27 de març	The father
3 d'abril	A todo tren. Destino Asturias
10 d'abril	Tros
17 d'abril	El buen patrón

EL CASAL DE JUBILATS SANT MIQUEL

La Junta

Fotografies: M. À. Florensa

CÒCTEL DELS JUBILATS

El dia disset d'abril es va dur a terme el còctel o vermut dels jubilats, una celebració popular i tradicional de l'entitat on es volia deixar endarrere el record de la pandèmia que ha distorsionat la manera de fer dels Jubilats d'Artesa, volíem normalitzar la tornada a la rutina, que tocava segons el calendari.

La junta va organitzar un senzill i acollidor acte on tothom va participar, la Ramona de l'Adolfo ens va preparar un magnífic còctel del cava, seguint la recepta del llibre de la Femosa, que vam acompanyar amb els productes adients i que a tots va agradar. Un lleuger pica-pica que va donar ocasió per retrobar-nos i parlar de les nostres coses.

DIA DE LA MONA 2022

Pel poble d'Artesa el dia de la mona és una celebració rodona, tant els petits com els grans tenen el seu paper, mols dels jubilats després de complir la seva obligació amb els fillols surten per estirar les cames i gaudir del sol, dels amics, parents i coneguts fora del límit del poble.

Aquest any han anat a Montferri, un poble petit, petit de l'Alt Camp que té un santuari dedicat a la Mare de Déu de Montserrat que és una autèntica meravella, es va començar a construir encara no fa cent anys sota la direcció de Josep Maria Jujol i es va acabar passada la guerra incivil com deia el meu pare, ja m'enteneu.

ACTIVITATS DE LA FEMOSA

— Josep Ma Esteve — Fotografies: Josep Gallart i Escola *Els Til·lers* —

Després de molts mesos sense poder oferir cap activitat, durant aquest mes d'abril, des de l'Agrupació Cultural La Femosa hem pogut organitzar dues presentacions de llibres, hem participat en un parell d'activitats escolars i en una visita al Museu de Prehistòria en el marc dels actes de la Setmana Cultural.

El dimecres 6 d'abril de 2022, els membres de l'Agrupació Cultural La Femosa, Felip Gallart i Josep Gallart i Josep Maria Falip, coordinador de l'associació Canal Viu, van acompanyar els i les alumnes del cicle superior de l'Escola *Els Til·lers* d'Artesa de Lleida, amb la mestra Maria Lluïsa i els mestres Martí i Julian, a conèixer els dos canals que discorren pel terme d'Artesa de Lleida, així com la seua història, l'entorn i els elements del patrimoni natural i cultural. A l'inici del recorregut pels canals Jaume Puig, canaler del canal d'Urgell, va explicar les tasques que realitza i, al final del recorregut pel canal d'Urgell, després de dinar, Felip Niubó de l'associació Cultural l'Afany de Puigverd de Lleida va fer una explicació sobre l'antic molí de farina que hi ha en el terme d'aquest municipi al peu d'un dels salts del canal.

El dijous 7 d'abril els membres del Grup de Recerques La Femosa van fer una visita guiada al Museu de Prehistòria per l'alumnat de 3r i 4t de l'escola *Els Til·lers* d'Artesa de Lleida.

El divendres 22 d'abril un altre cop els membres del Grup de Recerques La Femosa van participar en visites guiades al Museu de Prehistòria, en el marc de la Setmana Cultural organitzada per l'Ajuntament d'Artesa.

El 23 d'abril, diada de Sant Jordi, durant tot el matí davant del local social de l'A. C. La Femosa hi va haver una parada amb totes les publicacions editades per la nostra entitat al llarg dels anys.

El divendres 29 d'abril l'Agrupació Cultural La Femosa va fer donació a la biblioteca de l'escola *Els Tilers*, de mans del nostre president, Lluís Gil, d'un exemplar de cada una de les publicacions editades per l'entitat.

La primera presentació fou la del llibre pòstum del nostre enyorat Adolf Costafreda que porta per títol *Floklore d'Artesa de Lleida. Del poble i del terme*. La presentació va tenir lloc el dia 9 d'abril a les 8 del vespre, a la Sala del Teatre Municipal, i fou a càrrec de l'antropòleg i tècnic de patrimoni etnològic del Departament de Cultura, en Rafel Folch i de l'escriptor artesenc Felip Gallart.

La segona presentació fou el dissabte 30 d'abril, també a les 8 del vespre a la Sala del Teatre Municipal. En aquest cas, el llibre presentat fou *Sense data* de Marta Alòs a càrrec de Mariví Chacón, presentadora del programa *Cafeïna* de TV Lleida.

FAUNA DEL TERME

Isidre Drudis Bellmunt

GRALLA (*Corvus monedula*)

La gralla és un ocell semblant al corb, però molt més petita; fa al voltant de 33 cm de llargada i uns 70 cm amb les ales obertes. El plomatge és de color negre, excepte el cap i els costats que són grisos. El bec és curt. El mascle i la femella són idèntics.

És un ocell omnívor. S'alimenta de cereals, fruites, llegums i insectes; si pot també menja ous i petits ocells. Igualment aprofita restes comestibles.

És un ocell colonial, que nia als penyals, a les runes, en forats d'arbres, o fins i tot en xemeneies. El fa amb branquetes, herbes, plomes, draps, llana i altres materials que amuntega.

La femella pon 3-7 ous verdosos o blavosos amb taques marronoses i els incuba durant uns 16 dies.

Els pollets comencen a volar un mes després de néixer.

S'aplega en estols que poden tenir centenars d'ocells. A l'hivern s'estén pels camps i és molt comuna a les nostres planes. També es posa als campanars. És sedentària, però a Catalunya a l'hivern hi ha una entrada d'exemplars transpirinencs. Els individus residents poden fer també altres moviments després de la cria, no gaire coneguts.

Xavier AIXALÀ MARTÍ. *Artesa de Lleida. Fauna. Peixos, amfibis, rèptils, ocells i mamífers*; Col·lecció la Femosa, 1995, pàg. 90.

SETMANA CULTURAL 2022

Josep Ma. Esteve

Fotografies: M. À. Florensa, Josep Ma. Esteve,
Escola Els Til·lers, Grup de pintura d'Artesa

Una altra celebració que s'ha pogut recuperar enguany ha estat la Setmana Cultural. Entre el 19 i el 26 d'abril, l'Ajuntament del poble en col·laboració amb diferents associacions ha organitzat diversos actes culturals. Aquests foren:

Dimarts 18 d'abril.- Taller *Repensant la Covid-19. Un aprenentatge i una vivència col·lectiva*. Activitat per a la salut a càrrec d'investigadors i professors de la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de Lleida.

Dimecres 20 d'abril.- *Pintem els carrers*. Durant el matí, elaboració d'un taller de dibuix i pintura amb la participació dels USK Lleida, el Grup de pintura d'Artesa de Lleida i els i les alumnes de l'Escola Els Til·lers.

Dijous 21 d'abril.- *Mural participatiu per la diversitat*. Tots els infants són únics i especials. A 2/4 de 5 de la tarda al carrer de les Escoles, amb la participació del voluntariat del nostre poble. Aquesta activitat es va haver de postposar a causa del mal temps al dia 28 d'abril.

Divendres 22 d'abril.- Jornada de portes obertes al Museu arqueològic d'Artesa de Lleida amb la col·laboració de l'A. C. La Femosa. Entre les 7 de la tarda i les 9 de la nit.

A les 8 del vespre presentació del llibre *Manual de los superalimentos* a càrrec d'Isidre Fontanet i amb la intervenció d'Eulàlia Solà. A la sala de plens de l'Ajuntament.

Dissabte 23 d'abril.- *Diada de Sant Jordi*. Durant tot el dia es va poder comprar llibres i roses a la parada que es va instal·lar, degut al mal temps, a l'espai poliesportiu cobert, on a més, es van fer diferents activitat i jocs per als més petits.

A les 8 del vespre, a la Sala del Teatre Municipal, es va celebrar el concert *ABBA the new experience*, tribut al popular grup suec.

Diumenge 24 d'abril.- *Taller Orquídiès* a càrrec de Josep Rebull. A les 12 del migdia a la sala de plens de l'Ajuntament. Taller sobre com tractar aquesta flor tan esplendorosa.

A les 6 de la tarda, representació de l'espectacle teatral *Il·lia*.

Foto: Verònica Puiggròs

Dimarts 26 d'abril.- Taller d'aquafonia *H2Òpera*, espectacle operístic pels alumnes de l'escola Els Til·lers d'Artesa de Lleida.

UN PASSEIG PELS CANALS D'URGELL

Alumnes de cicle superior de l'Escola *Els Til·lers*

El riu Segre és l'element natural de l'origen dels canals d'Urgell, s'inicia a França i desemboca al riu Segre.

Primera casa Vella

Els canals d'Urgell són un conjunt de canals i sèquies que transporten aigua a les poblacions perquè es puguin regar els camps, per a la ramaderia, la indústria i com a aigua de boca.

Presa del Tossal

Sala de control de les comportes

El canal d'Urgell té una longitud de 144 km, s'inicia al terme municipal del Tossal, un dels pobles més petits de Catalunya i desemboca al riu Segre a prop de Montoliu de Lleida. Al canal d'Urgell hi ha 4 sèquies i un subcanal que mesura 77 km, s'inicia a Sant Llorenç de Montgai i desemboca al

Canal de descàrrega

canal principal molt a prop d'Artesa de Lleida. El conjunt dels canals i sèquies que transporten l'aigua mesuren 3.500 km i reguen 90.000 hectàrees de 5 comarques diferents: la Noguera, el Segrià, el Pla d'Urgell, les Garrigues i l'Urgell. Subministra aigua a més de 120.000 habitants d'uns 60 municipis.

El riu Segre darrere la Maribel i la primera casa Nova

Els edificis que hi trobem a la zona de la captació del Canal Principal són la primera casa Vella que servia per recollir l'aigua del riu Segre, degut que tota la zona es va inundar va deixar de funcionar i van decidir construir la primera casa Nova des d'on es fa la captació directament del riu Segre. A la casa Nova hi ha un sala de control que serveix per obrir i tancar les comportes de manera automàtica en cas d'avaría es pot fer de manera manual.

Un altre element arquitectònic que hi trobem és l'ermita de Sant Isidre Llauredor que presenta uns vitralls decorats amb fruites de regadiu que es cultiven en tot el territori.

Seguint el recorregut del canal, a Agramunt hi ha el pont de ferro que es va construir al 1875 sobre el riu Sió, amb la funció de transportar aigua. Antigament al 1961 es va construir un aqüeducte i els raïers transportaven troncs per a la fàbrica paperera de Mollerussa.

Pont de Ferro a Agramunt

A Castellserà es pot veure la Caserna, era el lloc on vivien els presos que treballaven en les tasques del canal i també es veu que s'estreny el canal perquè va repartint aigua i l'inici de la primera sèquia.

A pocs metres d'Artesa de Lleida és on s'ajunten el Canal d'Urgell amb el Subcanal, és una zona que separa la part de regadiu i la de secà. Durant tot el recorregut del canal es pot observar la flora i la fauna característiques de la zona, com per exemple: plataners, moreres, lledoners, ametllers i àlbers. Altres plantes com la ginesta, la lleteresa, les roselles... També la fauna típica del canal: l'ànec collverd, el teixidor, el falcó, l'aligot comú, el picot verd, l'oreneteta, la merla, els conills...

En Jaume Puig, canaler de la nostra zona, és l'encarregat del manteniment i del bon funcionament del canal i de repartir l'aigua a tots els pagesos i grangers per les diferents boqueres de les sèquies, tot i que algunes ho fan de manera automàtica. També es pot veure la "Casilla", antigament era la vivenda del canaler. Durant tot el recorregut es poden veure nombroses boqueres que serveixen per donar aigua a les sèquies que reguen els diferents camps, pantans que emmagatzemen aigua, les restes d'una antiga central hidroelèctrica i una farinera.

Una boquera prop d'Artesa

En Jaume Puig indica el lloc d'unió del subcanal amb el cana principal

Pantà prop de Puigverd de Lleida

Dinant al pantà de la "Islla"

Informacions prèvies a la sortida per part d'en Josep i Felip Gallart

Edifici de l'antiga farinera

DOMUS DOMINI

MISSATGES A LA PARET (i 3)

Miquel Carrera Castellví

La decoració de les parets està de moda. Aquesta passada setmana santa sortia de l'estació del tren a Lleida, i allí davant, en una immensa paret mitgera descobria una pintura gegantina amb cigonyes i teulades, molt apropiada al paisatge de les alçades de la ciutat. I quan veus el missatge, somrius i estàs d'acord que la bellesa de pintures, colors i textos va omplint racons nostres.

Pensant en obres murals a Lleida, i curiosament visitades també per setmana santa, recordo haver visitat les emotives sitges que la cooperativa d'Ivars té a Torregrossa; a deu minuts de casa teniu una monstruositat de pintura i d'homenatge al treball al camp, molt recomanable.

Aprofitant que parlem de terres properes i de reconeixement a la pagesia, diuen que és molt recomanable la visita al Museu de l'Oli de La Granadella. De mesures generoses, lligat a la terra i amb autoria ponentina, un mural que esdevé un motiu més per visitar aquelles alçàries que ja miren cap a l'Ebre. Tocarà pensar-hi quan, cap a l'agost, m'interessi per la música folk que sona a la seva plaça i prengui temps per visitar el mural.

De poble també i de ponent, he llegit d'un altre mural a Palau de Noguera, a la paret de la cooperativa i que explica la història del poble. Reconec que he hagut de recórrer al Google Maps per situar exactament l'indret, i llavors sí. Està de camí cap a Tremp i el Pallars, i humilment només m'hi he aturat per proveir en una de les primeres benzineres de la cooperativa de Guissona que recordo. Així que ara, amb l'excusa d'haver escrit això, tocarà parar per buscar el mural. Havia arribat a aquest mural llegint el suplement del diari Segre, en l'apartat que fa propostes per sortir titulada Enllà. I en guardava el record, i avui he tornat a la lectura del retall que tenia arxivat i a les ganes de sortir i rodar; serà que la primavera m'afecta...

De records i murals, marxo cap a terres castellanes. Set o vuit anys enrere vaig visitar, en un viatge escolar, la ciutat de Salamanca. El record més fresc d'aquelles escasses 24 hores que allí vaig estar són els murals antics d'estudiants que es llicenciaven en aquella prestigiosa universitat. Recordo que eren pintures murals de color vermell amb el nom de qui es titulava i que era qui pagava la festa; pintures que degut a la composició del tint i de la porositat de la pedra, han permès que en puguem contemplar un bon nombre en un recorregut pel casc antic de la ciutat. Ara, llegint una mica més d'aquests escrits, horroritzat veig que el franquisme aviat s'apropià de la seva simbologia al començament de la dictadura. Així que ja ho sabeu: història, una ciutat preciosa i records encara d'un passat per esborrar.

Quan ja havia començat a pensar en aquesta minisèrie sobre pintures murals i missatges a la paret, vaig llegir que havien atorgat un premi a una pintura mural de la ciutat de Lugo. Va ser una sorpresa amb totes les de la llei; no sabia que hi havia un premi d'això i tampoc sabia que fos motiu d'estudi i difusió. Resulta que hi ha una pàgina i associació que promouen els premis: Street Art Cities, i en la seva pàgina web mostra les obres d'art urbà classificades per ciutats. Així que si sentiu ganes de rodar i veure art als carrers, aquí teniu la guia imprescindible.

Per acabar, una humil recomanació sobre pintures i missatges a la paret. Hi ha molts missatges a la paret, molts d'ells fets amb la intenció d'agradar, d'aportar una mica de bellesa al nostre entorn. Tant hi fa si són fetes amb esprais de colors, amb un guix o amb un tractament de pintura al fresc, tant hi fa; tenen la intencionalitat de la bellesa. Recordo també que hi havia un programa de ràdio que sempre acabava amb una recomanació similar: busqueu la bellesa, perquè és el que realment importa en aquest món. Si voleu doncs ...a buscar bellesa.

ENS ENTRISTEIX ANAR ENVELLINT?

Parròquia d'Artesa de Lleida

A nosaltres, ens preocupa anar-nos fent grans perquè creiem que les etapes importants de la nostra vida són la joventut i l'edat adulta, quan estem en plenitud de forces físiques. Però, cada etapa té el seu sentit: seria absurd pensar que Déu permet que visquem etapes inútils. L'ancianitat és un gra de Déu que ajuda, sobretot, a coronar la nostra realització personal i perfecció moral.

És el moment de l'agraïment: constatar que, malgrat les nostres deficiències, Déu s'ha servit de nosaltres per deixar a la terra petjades inesborrables de la seva bondat, un rastre que romandrà quan marxarem.

L'ancianitat és també el moment d'acceptar dependre dels altres, de no estar ja a primera línia. Això ens fa humils, els preferits del Senyor. És bo, si ens sentim marginats, saber-nos dir: "Apa, somriu, que Déu t'estima!"

Es el moment d'unir-nos més íntimament a la passió de Crist, a través dels sofriments i molèsties que potser patim. El nostre sofriment no és inútil!

També és el moment de la generositat: d'anar retornant al Senyor, sense recança i amb cor agraït, tots els dons que Ell ens havia donat, fermament convençuts que a les seves mans fructificaran molt millor. Va bé recitar sovint aquella pregària de Sant Ignasi: "Preneu, Senyor i rebeu, tota la meva llibertat, la memòria..."

I, sobretot, és el moment de reconèixer que sovint hem fallat, però que, malgrat tot, el Senyor continua estimant-nos, perquè la seva bondat és infinitament superior a les nostres infidelitats. No ens salvarem pels nostres mereixements, sinó per la bondat de Déu!

La gran tasca de l'ancianitat és omplir-se de Déu. Encara que arribi un moment que ja no puguem realitzar certes tasques, n'hi ha una que sempre podem fer: estimar. I, qui estima, qui sembla bondat, sempre és útil. I, sobretot, es va omplint de Déu, que és la VIDA per excel·lència. Per això podem dir, amb tota certesa, que nosaltres no anem mai enrere, sinó sempre endavant, omplint-nos de Vida, fins que arribarem a la plenitud. Quin goig!

52 ANYS DEL DESCOBRIMENT DE LES PINTURES RUPESTRES PREHISTÒRIQUES D'ALFÉS

El dijous següent, dia 11 de maig de 1974 l'Adolf Costafreda, membre fundador del Grup de Recerques de La Femosa va descobrir les pintures rupestres prehistòriques d'Alfés, situades en una petita balma situada del costat dret del riu Set, pròxima a la Peixera d'Alfés i a la desembocadura del torrent de Madrona al Set. Fa, doncs, cinquanta-dos anys de la descoberta més important realitzada pel grup. Unes pintures que actualment són considerades com a Patrimoni Mundial per la UNESCO.

Cal de les pintures

Aquesta descoberta va marcar una fita rellevant en la història del grup i va esperonar als seus membres a dur a terme prospeccions arqueològiques entorn de la balma, per la vall del Set i també per la vall de La Femosa.

GUERRA I REPRESSIÓ (1936-1939)

Josefina Paris Mor

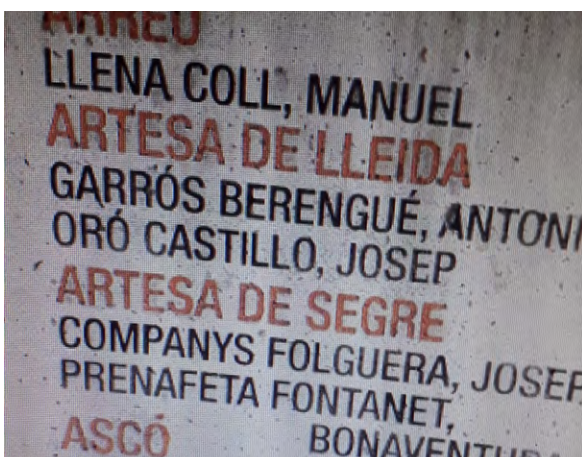
Acabada la guerra civil espanyola a Catalunya i arreu de l'Estat va començar una llarga etapa d'exili i repressió per tota aquella població que havia col·laborat i simpatitzat amb la República.

Tot just format el nou govern, el 9 de febrer de 1939 és publicada la Llei de Responsabilitats Polítiques per tal d'encausar totes aquelles persones que havien defensat la llei republicana durant la guerra civil. La nova norma permetia imposar penes contra els republicans vençuts, càstigs que podien anar des de la pena de mort fins a llarguíssims anys de presó i treballs forçats.

El dia 5 de gener de 1939 a Artesa van entrar les tropes Nacionals i la guerra es donà per acabada. Nombrades les noves autoritats locals, al poble començà una llarga etapa de repressió franquista amb denúncies, empresonaments, camps de concentració i execucions. Antonio Garròs Berenguer i Josep Oró Castillo, dos antics membres del Comitè Local Antifeixista, foren detinguts, empresonats, jutjats, condemnats a pena de mort i finalment executats.

Al cementiri de Lleida entre els anys 1939-1945 van ser afusellades centenars de persones, sotmeses a consell de guerra per haver-se posicionat a favor de la República que foren enterrades en diverses fosses comunes.

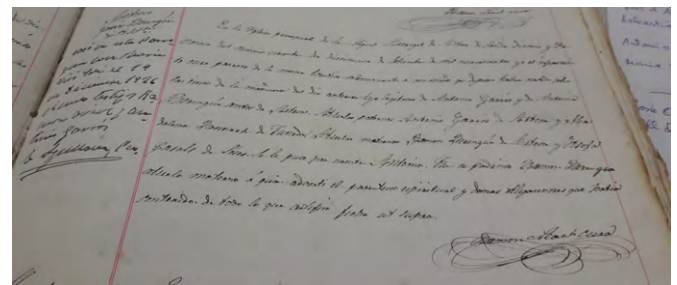
Actualment, a la fossa on es troben enterrats bona part dels morts de la repressió franquista s'ha construït un mur amb 500 noms gravats i els seus municipis de procedència per recordar les víctimes. Aquí hi trobem el nom dels dos antics membres del Comitè Local d'Artesa afusellats al cementiri de Lleida.

ANTONIO GARRÓS BERENGUER

L'Antonio Garròs Berenguer era fill del matrimoni format per Antonio Garròs, un cabaler de cal Fuster, i Antònia Berenguer pagesos d'Artesa. Va néixer el dia 18 de setembre de l'any 1900 i fou batejat a l'església del mateix poble el dia 19 pel Rector de la parròquia mossèn Ramon Neach. L'Antonio era el gran dels cinc fills que va tenir el matrimoni, l'Elisa, l'Erènia, el Ramon i el Sebastià.

El Tonet tal com se l'anomenava, l'any 1926 es va casar amb una jove d'Artesa, Maria Sisó Solé de cal Petit i van tenir tres fills, Erènia, Antonio i Eliseu. El 18 de juliol de 1936, quan esclatà la guerra civil (1936-1939), tenia 36 anys d'edat.

Des del primer moment de l'Alçament Nacional, el Tonet, home d'esquerres, defensà l'ordre establert de la República. Ell, com tantes altres persones, considerava que el govern legítim era aquell que havia sorgit de les urnes en les últimes eleccions generals i la rebel·lió dels militars era un cop anticonstitucional.

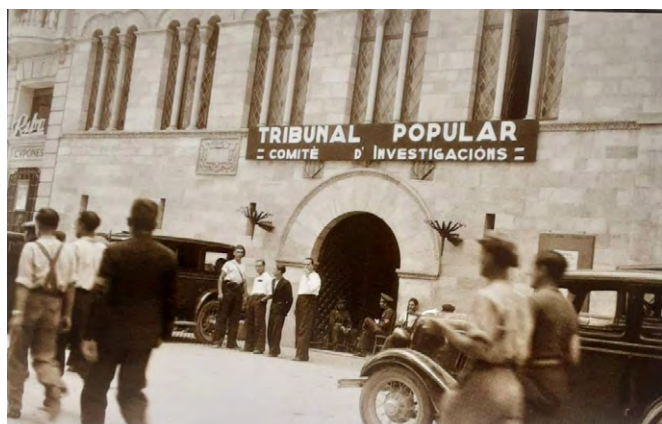

El Tonet no fou cridat a files fins a finals de la guerra, quan van mobilitzar la lleva de l'any 1921, una de les últimes a incorporar-se al front republicà.

Als inicis de la guerra, quan es formaren els Comitès de Defensa, el Tonet va ser un dels veïns del poble que entrà a formar part del Comitè Local Antifeixista d'Artesa.

ELS COMITÈS LOCALS ANTIFEIXISTES

Els Comitès Locals Antifeixistes es crearen arran del cop d'estat militar del juliol de 1936. Les persones que formaren aquests Comitès foren exclusivament gent d'esquerres que pertanyien a ERC, al POUM, CNT-FAI.

Comitès Locals Antifeixistes davant la Paeria de Lleida

Una de les funcions principals d'aquests Comitès era vigilar la població de dretes i els simpatitzants dels militars revoltats, perquè acatessin l'ordre constitucional de la República i no es produïssin rebel·lions als pobles i ciutats del país.

S'inicià un període de revolució i descontrol en que moltes persones de dretes foren perseguides, sofriren detencions, tortures, registres domiciliaris, empresonaments, confiscació de les seues propietats, i en el pitjor dels casos trobaren la mort a mans de milicians o foren jutjats i sentenciats per Tribunals Populars.

Els Comitès també engegaren projectes de col·lectivitzacions agràries, de fàbriques i de serveis. Una de les accions que més es repetiren en la rereguarda foren les confiscacions dels espais religiosos per convertir-los en magatzems, tallers, etc.

Durant el període actiu dels Comitès també es produïren la major quantitat d'assassinats a la rereguarda així com la majoria d'actes repressius versus l'estament eclesiàstic que patí persecució i mort.

EL COMITÈ LOCAL D'ARTESA

El Comitè Local d'Artesa estava format per gent del poble, però també hi havia persones de fora vila que en formaven part. Els seus membres, com s'ha dit abans, realitzaven serveis de vigilància i control d'aquella gent del poble que era considerada de dretes o simpatitzants dels revoltats.

En els primers dies de l'alçament nacional a Artesa es produí un fet molt luctuós. Uns revolucionaris incontrolats d'esquerres van detenir i més tard van executar als germans Francisco i Tomàs Pujol-Reñé de cal Carreter, pagesos rics d'Artesa i considerats homes de dretes. Van confiscar els seus béns i el Comitè Local va ocupar la seua casa pairal per instal·lar-hi les dependències del mencionat Comitè.

L'església parroquial del poble també fou profanada i saquejada el dia 20 de juliol de 1936 a les 4,30 de la tarda. Un grup de revolucionaris incontrolats hi va accedir violentament i van destruir tots els altars, van obrir les sepultures, i tots aquells ornaments, relíquies, imatges i peces d'orfebreria centenàries, acumulades al llarg dels anys a les Sagristies foren cremades. El temple quedà totalment destruït.

Les milícies van convertir l'església en un magatzem de grans i més tard en un taller de reparacions de materials de guerra.

Sempre s'ha responsabilitzat d'aquests fets al Comitè Local d'Artesa. No obstant malgrat la destrucció i barbàrie d'aquells dies, cal dir que el Comitè Local en tot moment va voler protegir la seguretat del seu Rector i el va salvar d'una mort segura.

Es conta que mossèn Anton durant dos mesos va estar amagat en una casa d'Artesa. La majoria de la gent n'era sabedora i tothom ho va respectar. Davant la insistent demanda del Comitè Antifeixista de Lleida per detenir i lliurar el Rector d'Artesa, el Comitè del poble sempre s'hi va negar i per evitar mals majors, van decidir buscar un lloc més segur per amagar-lo. Camuflat i dins d'un cotxe del mateix Comitè Local d'Artesa van aconseguir traslladar-lo a la seua casa pairal de Castelló de Farfanya, sa i estalvi.

Aquest fet ens demostra que dins del Comitè no tots els seus membres foren partidaris de la violència gratuïta i que en situacions extremes també defensaren la seguretat al poble.

El clima de repressió que es vivia a la rereguarda republicana va durar els tres anys del conflicte bèl·lic. Hi havia aldarulls i confrontacions entre esquerres i

dretes i la societat artesana, a l'igual que en altres llocs, va quedar dividida i enfrontada.

A les acaballes de la guerra, en veure's el desenvolupament dels esdeveniments i que el final de la guerra era imminent, la gent més compromesa políticament va fugir per por a les represàlies dels vencedors.

Molts homes i joves d'Artesa, que havien lluitat al costat de la República, deixaven el poble i damunt de camions carregats de gent provinents d'altres llocs de l'entorn fugien camí de l'exili.

Alguns membres del Comitè Local d'Artesa van fugir a França, altres es van amagar i alguns més confiats es quedaren al poble perquè consideraven que no havien comès cap delictes de sang.

DETENCIÓ I EMPRESONAMENT DE L'ANTÒNIO GARRÒS BERENGUER

Com s'ha dit abans, finalitzada la guerra començà una dura etapa d'exili i repressió per la població republicana. La família de l'Antònio Garròs Berenguer, compromesa políticament i temerosa de patir represàlies del nou govern, va decidir marxar i emprendre el camí de l'exili. La seua esposa, Maria Sisó amb els tres fills petits i acompanyada d'altres familiars van deixar Artesa i van fugir cap a França.

L'Antònio Garròs Berenguer que encara no havia retornat del front no va poder marxar amb els seus i quan va arribar al poble fou denunciat per diferents persones i el dia 25 de febrer de 1939 fou detingut i arrestat per la Guàrdia Civil de Juneda. Immediatament fou conduït a l'Ajuntament del poble on se'l va sotmetre a un llarg i dur interrogatori.

Es conta que en aquest requeriment hi va haver molta violència verbal i física fins al punt d'induir-lo a confessar davant les autoritats civils i militars allí presents, tota una sèrie d'actes delictius i dubtosos comesos al poble d'Artesa durant la guerra civil.

S'ha pogut localitzar l'atestat que va emetre la Guàrdia Civil d'aquesta compareixença. El document redactat per la Comandància de la Guàrdia Civil de Juneda està datat el dia 26 de febrer de 1939 i és l'atestat que fou enviat al Delegat d'Ordre Públic de la Província de Lleida (1).

En aquest document es diu que l'Antonio Garròs Berenguer va confessar haver format part de la detenció de cinc persones de dretes, dues de les quals foren afusellades a les parets del cementiri de Lleida essent ell un dels executors; també diu

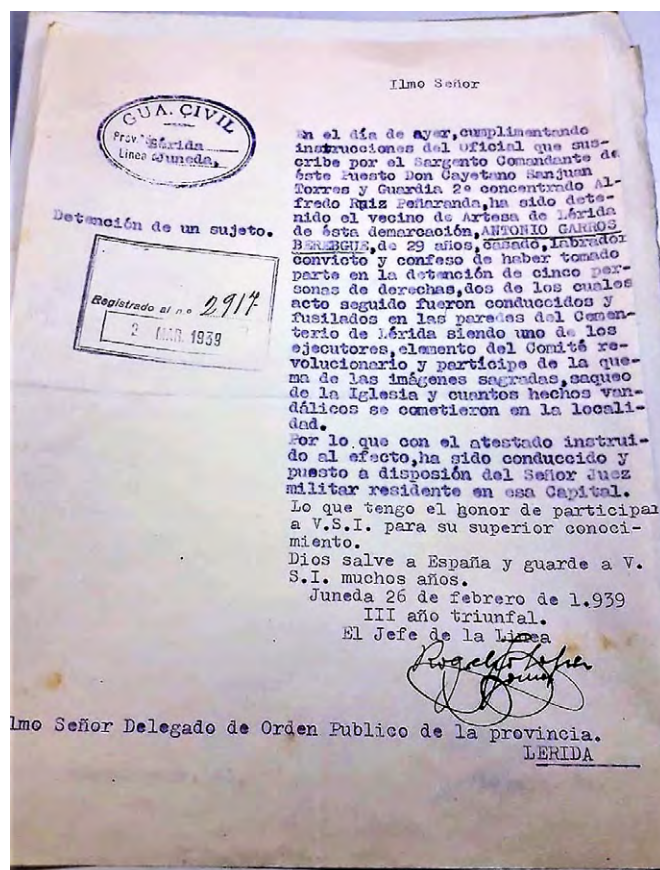
que confessa haver estat un element del Comitè revolucionari i que havia participat en la crema i saqueig de l'església del poble així com d'altres actes vandàlics comesos a Artesa.

Textualment el document s'expressa de la següent manera:

En el dia de ayer, cumplimentando instrucciones del Oficial que suscribe por el Sargento Comandante de éste Puesto Don Cayetano Sanjuan Torres y Guardia 2º concentrado Alfredo Ruiz Peñaranda, ha sido detenido el vecino de Artesa de Lérida de ésta demarcación, ANTONIO GARRÓS BERENGUER, de 29 años, casado, labrador convicto y confeso de haber tomado parte en la detención de cinco personas de derechas, dos de los cuales acto seguido fueron conducidos y fusilados en las paredes del Cementerio de Lérida siendo uno de los ejecutores, elemento del Comité revolucionario y partícipe de la quema de las imágenes sagradas, saqueo de la Iglesia y cuantos hechos vandálicos se cometieron en la localidad.

Por lo que con el atestado instruido al efecto, ha sido conducido y puesto a disposición del Señor Juez militar residente en esa Capital.

El Jutge Militar de la ciutat de Lleida en llegir aquest document de l'atestat el va fer empresonar.

Atestat de la Guardia Civil

EL RETORN DE LA FAMÍLIA

La família del Tonet que havia aconseguit fugir i havia arribat fins a França quan es va assabentar d'aquesta notícia, la seua esposa i els tres fills, tots petits, van decidir retornar a Artesa per poder estar prop del detingut.

La llei de Responsabilitats Polítiques, la norma que s'aplicava a tots els arrestats per rebel·lió, en un dels seus articles expressava que el jutge instructor de cada cas i en la fase inicial de la causa havia de demanar informació sobre l'acusat a "l'alcalde, al Cap Local de Falange, al mossèn i al comandant del lloc de la Guardia Civil" de la localitat on era veí.

El 6 de març del 1939 el Jutge Militar de Lleida va enviar un comunicat a les autoritats locals d'Artesa en què els demana que remetin informes sobre la conducta social i política del detingut Antònio Garròs Berenguer.

Diferents veïns de dretes i algunes autoritats del poble van testimoniar i declarar en contra de l'encausat. Els informes que és van remetre a Lleida tots anaven en la mateixa direcció, se l'acusava d'estar afiliat a la CNT-FAI, que havia format part del Comitè Local, que havia participat en l'assassinat

dels germans Pujol-Reñé, que havia format part del grup saquejador de l'església i que també havia participat en la detenció de diferents persones de dretes del poble (2).

JUDICI, SENTÈNCIA I EXECUCIÓ

L'Antonio Garròs Berenguer fou jutjat per un tribunal militar. Durant l'any 1939 hi havia tanta gent empresonada que els judicis normalment es feien en grup. Els tribunals estaven presidits per un jutge del cos jurídic militar, generalment un capità o un alferes provisional d'infanteria. El grup d'acusats tenia un fiscal i un defensor, però tot era una farsa perquè els advocats defensors eren militars i designats d'ofici.

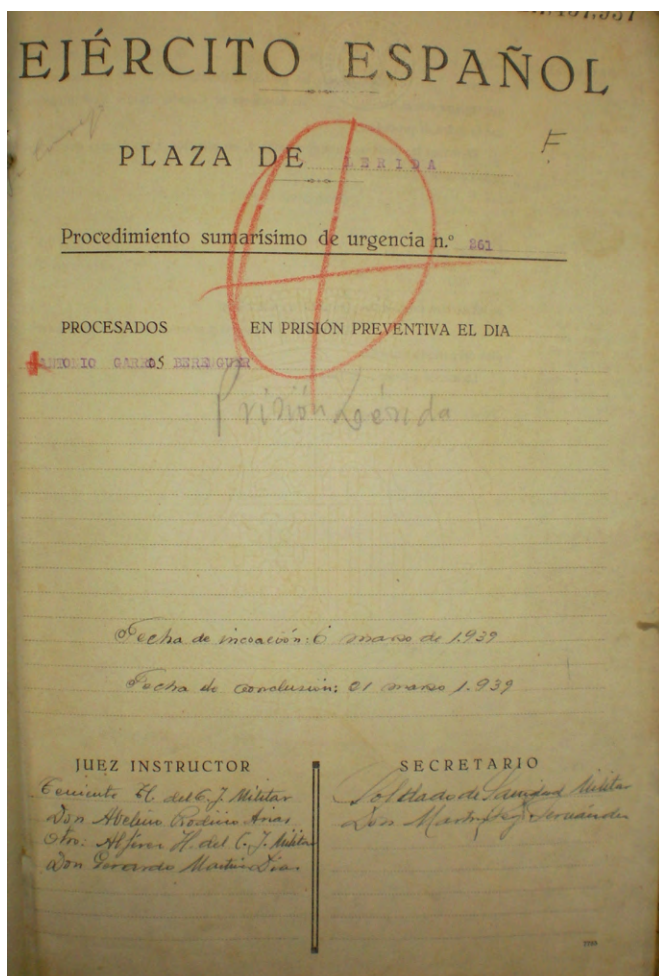
El Consell de Guerra contra Antonio Garròs Berenguer i quinze processats més es va celebrar el 3 d'abril de 1939 i se'ls va acusar a tots de rebel·lió militar. El 22 de juny del mateix any es va dictar sentència i l'Antonio Garròs i tres acusats més se'ls va condemnar a pena de mort i la resta d'encausats a diferents anys de presó i treballs forçats (3).

La Maria, la seua esposa en conèixer la sentència buscava incansablement influències arreu on podia per rebaixar la pena de mort del seu espòs. Implorava a les autoritats del poble i a altres persones que tenien molt poder en aquells moments perquè emetessin bons informes sobre la conducta del seu home, ell era una persona innocent de tots els càrrecs que se li imputaven i que no havia comès cap delictes de sang... però res es va aconseguir, ningú va moure no un sol dit per canviar la situació de l'acusat.

L'Antonio Garròs Berenguer va estar empresonat 9 mesos a la presó de Lleida i finalment fou executat, a l'edat de 39 anys.

El 29 de novembre de 1939, el Jutge Militar D. Julian Vives Farré va emetre un comunicat en el qual deia que aquella matinada, després d'haver passat per Capella per demanar els últims auxilis religiosos, concretament a les 6h. del matí, s'havien executat les penes de mort dels reus Antonio Garròs Berenguer, Lluís Duñarch Ramonich i Josep Ordi Català, essent passats per les armes a les tàpies del cementiri de Lleida. Feta la descàrrega, el metge Bernardino Garcia Gómez va certificar la defunció. Els seus cossos foren enterrats en una fossa del mateix cementiri (4).

És conta que quan les autoritats de la presó van lliurar a la família els seus efectes personals, dins del folre d'una jaqueta, van trobar una carta escrita per ell mateix on donava detalls de les persones i autoritats del poble que l'havien acusat al judici i que la família no ha volgut desvelar. Entre altres coses aquesta carta deia:

Sumari d'urgència 261

Son las tres de la madrugada. Esposa, hijos míos de mi alma, me han puesto en capilla para irme a fusilar, ya comprenderéis los sufrimientos de estas horas. Ruego que me hagáis memoria de la injusticia que me hacen a mi hijo Eliseo. También ruego que bajo ningún concepto os tomeis venganza. Sí justicia, si llega el caso.

No bajéis la cabeza ante nadie por lo que ha hecho vuestro padre, que aunque lo maten como a un criminal, no tenéis que avergonzaros de él. Me voy sereno y con la conciencia tranquila a reunirme al otro mundo con mis queridos padres, donde confío que nos veremos todos algún día.

La represa de la vida quotidiana va ser difícil i molt dura per tothom, però per aquestes famílies que tant van perdre i tant van patir, van quedar marcades per un fort sentiment de ressentiment que només el pas del temps ha pogut apaivagar.

NOTES

(1) AHLL, Fons Govern Civil 1938-1955. Expedient 51. Lligall 72. Caixa 501.

(2) ARCHIVO DEL TRIBUNAL MILITAR TERRITORIAL TERCERO, BARCELONA. Procedimiento sumarísimo de urgencia 261. pp.9-14

(3) Ibid, pp.58

(4) Ibid, pp. 71

RACONETS D'ARTESA

Àngels Florensa

EL TÒQUIO QUE HE VIST

2a PART

Joan Ramon París Oró

Nippori, és un barri de Tòquio que a diferència de molts altres ha sabut conservar una identitat pròpia. Tan sols fa falta passejar pels carrers per a adonar-se que conserva un ambient de poble encara que pertanyi, amb caràcter general, a la capital.

La zona està esquitxada per petits temples i antics cementiris que permeten imaginar com era tot allò abans que el Japó s'obris al món exterior. Una ruta urbana permet conèixer uns llocs que són un recés de pau entre la bullícia de la ciutat. Quan m'acosto a ells, encara noto l'atmosfera esotèrica, potser despresa per enormes estàtues que fan la funció de guardians tutelars de les portes.

En un interior gairebé buit, tan sols encerto a veure alguna dona que realitza, a manera de rutina, les ofrenes florals en els sepulcres més pròxims. Les grans stupes, permeten el pas cap a unes capelles nues de tota ornamentació i en les quals l'olor incessant de l'encens convida el visitant a la contemplació. Des de les seves terrasses, al lluny, s'observen els enormes gratacels que recorden constantment la bullícia de la ciutat.

Hongo és un temple bastant solitari, que recorda vagament l'esplendor del ja vist a Kyoto. Per a mi, és molt clar que no és Tòquio la ciutat ideal per a visitar-los, però hi ha alguns d'ells que posseeixen un encant especial. En aquest cas, els jardins que circumden el recinte donen a un monticle que imita l'ascensió de l'humà en la seva contínua cerca de la saviesa. Els tori "portes de fusta lacat de vermell vermelló" ascendeixen cap al petit cim. Estan de tal manera disposades que fan l'efecte d'entrar en una altra dimensió en el precís instant que les creues. Allà al lluny, s'albira, des de la seva cúspide, un enorme estany on els peixos daurats neden al seu capritx.

Temple de Hongo

De retorn a Yanaka Ginza el veritable eix comercial de la zona, es constata que aquest famós carrer conserva encara les aromes d'un passat que es remunta a l'època feudal. M'entretinc observant els llocs de fruites i verdures, regentats per famílies que han mantingut aquesta activitat a través de generacions. Els petits restaurants ofereixen refrescos i estranyes broquetes de vegetals als transeünts. Velles botigues de teles amb les quals es confeccionen els Quimonos, competeixen amb les que es dediquen a recopilar vells objectes que evocuen un passat gloriós. Les casetes de planta baixa deuen ser les mateixes que van trepitjar la cort de samurais, en els seus passejos matutins.

Pujant unes escales i vagarejant una miqueta més, s'atalaien magnífiques portes de temples. Confrontats amb altres cementiris, arribo fins a una imponent muralla feta de toves. En veure-la, amb els seus petits gravats de signes antics, i les diferents capes que la formen, em recorda a una versió en miniatura de la famosa "gran muralla" xinesa. Aquesta, només encercla els jardins d'un temple, però malgrat la seva reduïda grandària, no pot deixar a ningú indiferent. En ella es pot apreciar l'exquisit gust pel detall i com els signes cal·ligràfics gravats en la pedra són un prodigi de bellesa i harmonia. El mur aconsegueix al voltant dels 200 metres i és un clar exemple de defensa del territori enfront d'atacs exteriors dels clans rivals.

En certa manera, també ens parla del fort caràcter endogàmic d'uns grups que competien per la possessió d'un territori. L'obediència al clan era sagrada, regida pel fet que néixer en un determinat lloc segellava la destinació de l'individu. Però també aquest destí marcava per a bé o per a mal a tot el grup.

No fa falta caminar gaire més per a acostar-se a visitar la casa-museu de Asakura Fumio (1883-1964) famós escultor toquiota. El que sorprèn de les seves obres, és que aquestes segueixen els corrents modernistes que van fer furor a la fi del XIX.

Qualsevol d'elles (grans figures en les quals es realça el cos humà) s'assemblen a les de qualsevol escultor europeu del moment. Això em dona peu a pensar que el Japó va trencar el seu entossudiment en aquell segle per a entrar a passos accelerats en la modernitat.

Casa-museu de Asakura Fumio

El país, d'altra banda, disposa d'excel·lents museus on és possible admirar obres dels més famosos artistes mundials. Sobretot pel que fa a l'art contemporani: Dalí, Braque, Picasso, Kandinski, Modigliani etc. s'alternen en les seves galeries.

No obstant això, després de visitar una biblioteca atipada de llibres i amb marcat estil vuitcentista, s'arriba a un pati interior en el qual preval el fluir dels sentits. I és en aquesta zona on descobreixo el veritable refugi del creador, i el lloc en què amb total seguretat li servia com a font d'inspiració.

El jardí està distribuït en forma de petits estanys, on les acàcies i les azalees campen a pler. A través de l'aigua es pot observar múltiples peixos de tota grandària i color transitant afablement. Xoquen entre ells, creen una espècie de cordó vivent que al cap de poc es desfà quan continuen impertorbables els seus camins.

Ens endinsem de nou al Japó autèntic, en la convivència entre la tradició i la modernitat. El creador que precisa retrobar-se amb si mateix, a través de l'esperit zen, per a prosseguir el seu camí. A la terrassa es troba un hort, que el mateix escultor cuidava amb especial afecte. Suposo que creia que el cultiu d'unes certes verdures no tan sols li servia d'entreteniment sinó que també li produïa especial satisfacció quan recollia els seus fruits. També haig de suposar que el treball manual era un necessari "company de viatge" de l'artístic, i que així havia de pensar quan des del terrat divisava els capvespres d'aquella part de la ciutat.

Tsukuji és la zona on està assentat el principal mercat de la ciutat. En aquest lloc, cada dia milers de persones transporten les mercaderies carregades de productes frescos amb els quals proveiran les parades. El recinte obre puntualment a les 11 del matí perquè el visiti el públic, una vegada que han marxat els últims majoristes. El recinte on estan

exposades les parades, no és gaire gran i cal passar per un camí bastant estret que provoca aglomeració humana. Però com no hi ha pressa, m'entretinc a contemplar les enormes tonyines de grans boques a punt d'engolir qualsevol objecte que estigui al seu abast. Estan exposats a manera de "trofeus de guerra", juntament amb diversos tipus de crustacis i mol·luscos que serveixen per a completar l'oferta. Alguns d'ells, de formes i colors impossibles són la primera vegada que els veig, però tots llueixen de manera apetitosa.

Si ens atenim al principi dels antics egipcis: "Som el que mengem" es pot endevinar que es nodreixen bàsicament de productes de la mar, tenen una atenció especial al peix cru. Que per cert, és deliciós, ja que és d'aquelles menges fresques que fan l'efecte de no ser manipulades per la mà humana. Es palpa l'absència d'additaments que entorpeixen la noble funció del gust. I pel fet que parlem de la funció de gustativa, a la zona pròxima al mercat existeixen uns curiosos carrerons on abunden petits restaurants en els quals sadollar l'apetit. Encara que més que de restaurants, caldria parlar de cantines, llocs de pas on els majoristes del peix s'asseien des de temps immemorials per a parlar dels seus negocis.

Mercat de Tsukugi

Ara aquests llocs minúsculs estan atapeïts de turistes nacionals que fan interminables cues per a entrar en recintes que serveixen, entre velles fotografies i vells calendaris, apetitosos plats.

Prop d'allí es troba un parc meravellós anomenat Hamarikyol. El recinte constitueix un alè d'aire fresc enfront d'una espessa xarxa urbana. Encara que els gegantins edificis que ho circumden apuntin per tots costats, els espessos boscos de bambú, els lleugers vessants apunten al llac. El vell i bell arbre centenari... et fa combregar amb el més intrínsec de la naturalesa.

Parc de Hamarikyo

Tan sols avançar pel cabalós estany esquitxat de fulles, sentir el so del salt dels peixos o veure apuntar els esvelts caps dels cignes, t'ajuden a imaginar la vida cortesana de la família imperial. La mateixa ruta o semblant va fer, segurament la Cort en les seves estones de festa, en la qual, a ben segur es prenen decisions transcendents per a l'Imperi.

Una pluja copiosa envaeix el lloc i tots ens refugiem a la casa de te, situada estratègicament al centre del llac. La dona que l'atén no té materialment temps ni capacitat d'atendre tants clients que a manera d'onada han entrat al recinte.

Però això manca d'importància quan en descalçar-te romans absorts contemplant les fascinants vistes. És tardor, els tons vermellors dels arbres adquireixen lluminosa intensitat.

A la ciutat existeix un barri on el sumo (lluita lliure japonesa) és la principal atracció. Com estic ja una

mica cansat de visitar temples i jardins em vaig encaminar cap a Ryogoku esperava trobar-me amb alguna cosa que fos especial.

Octubre no és temporada de lluita, així que em conformo de visitar una petita exposició a major glòria de l'esport nacional. Resulta curiós que un dels seus més importants lluitadors fos nascut a Amèrica. Akebono Taro era el seu nom, i a través de fotografies i cartells intueixo que malgrat la seva fama d'imbatible, del seu cos gegantí que semblava esculpit en pedra, no va ser gaire feliç. La seva expressió mig abatuda sembla dir que allò li venia gran i va tenir un veritable alleujament quan en tallar-se la cueta de lluitador, va acabar amb tot allò.

El petit restaurant del centre comercial té com a principal atracció les vistes al ring. De manera ovalada i dues vegades més gran que el de la boxa. Al seu costat els grans cartells de lluitadors amb aspecte fer recorden al transeünt que ens trobem al bressol del summe. Penyes privades de socis es reuneixen en cafès privats per a parlar del seu tema favorit. L'escenari no dista gaire de semblar-se a les velles pel·lícules de romans que veia en la meua infància. Es tracta de "xocs de forces" preàmbul d'espectacles sanguinaris on els espectadors amb la seva cridòria expulsen la mala bilis.

El museu de la ciutat, pròxim a aquell lloc, demostra l'interès del país per protegir els béns culturals. Dins d'un modern edifici s'agrupen a escala real façanes d'edificis, cases pairals i fins a un teatre de varietats. És un resum de com la ciutat i el Japó sencer entreteixeixen la feroç modernitat amb la més profunda tradició.

PETITES JOIES DEL PATRIMONI ETNOLÒGIC D'ARTESA

— Cabana de volta de cal Sastre d'Aspa a la partida dels Colomers —

LES TORRES MAT O L'ARBRE QUE ENS TAPA EL BOSC

Eulàlia Solà Miró

Darrerament hi ha una polèmica creixent a l'entorn de la implantació, arreu del Ponent català i part de Tarragona i Girona, de grans parcs eòlics i solars i de Torres d'Alta i Molt Alta Tensió (torres MAT). També s'han creat plataformes de defensa del territori davant d'aquesta situació.

Un dels pobles més afectats pel tema és el poble d'Alcarràs, on es vol situar un parc solar de prop de 800 hectàrees en zona agrícola. Acompanya el parc la línia de torres de 17 km que són de 220 kv, la qual cosa vol dir que són competència de la Generalitat, no de REE. Tot això ha provocat un gran descontentament en gran part de la població. L'Ajuntament de Lleida s'ha curat amb salut amb la modificació del Pla urbanístic i, quan les torres provinents d'Alcarràs entrin dins del terme de Lleida, segons va manifestar el regidor d'urbanisme de l'ajuntament de Lleida, a la darrera Taula rodona que va organitzar la FAVL on hi havia representació també de la Plataforma Lleida, se soterraran utilitzant el traçat de la carretera, però dins del terme d'Alcarràs també serà així? A la Taula rodona també es va dir que dins del terme de Lleida caldria utilitzar les xarxes ja existents, per tant, no es permetrien línies noves. Al terme de Gualó passaran pel polígon industrial de Torreblanca i Quatre Pilans. S'ha acabat, de moment, el malson que les parcel·les de particulars del terme de Gualó siguin ocupades per torres. Va ser una gran notícia. Però totes les alcaldies ho tenen tan clar?

Aquesta realitat només és la punta de l'iceberg del problema perquè en vindran més de línies MAT, vindran dels parcs que s'estan projectant arreu i dels que ja existeixen a l'Aragó i al Marroc.

Torres que faran de 60 a 90 metres d'alçada, 100 m² de base, una tensió d'entre 220 i 440 kv i una pèrdua d'energia que se situa al voltant del 30%, la qual produeix la perniciosa contaminació electromagnètica.

Ja sabem que les grans empreses de l'energia només es preocupen de les seves inversions; primer van ser les hidroelèctriques i les nuclears, ara han apostat per les renovables amb l'excusa de fer una urgent transició energètica que la UE, a partir de l'article 16/2019, ha dictat pel 2030 en què el 50% de l'energia ha de ser neta.

Evidentment cal fer la transició cap a l'energia neta, però fem-la bé.

1- Calen parcs eòlics i solars, però a prop del lloc on s'ha de consumir l'energia.

2- Cal aprofitar teulades de tot tipus de residències privades i públiques i apostar per les comunitats energètiques compartides.

3- També cal obrir la possibilitat a altres tipus d'energia com la geotèrmia, biogàs, bombeig reversible d'embassaments... una possibilitat aquesta darrera poc estudiada i que pot donar un gran rendiment.

Sabem que les ofertes que fan les empreses són un caramel per les famílies agràries en retrocés per falta de preus justos pel sector. Si l'administració

catalana vetllés pels interessos de la gent, com diu tantes vegades, també hauria de treballar perquè el productor no hagi de malvendre o llogar la terra als oligopolis de l'energia per posar-hi plaques o a les grans empreses agràries que la utilitzen com a inversió. Serà rendible la terra quan ja no sigui de les famílies pageses, sinó de les macroempreses agràries? Ara que cap al 2030 es preveu una crisi alimentària global, què pagarem per alimentar-nos?

Es prioritari que l'administració vetlli per la sobirania alimentària i energètica, tot deixant la terra en mans dels qui sempre l'han treballat. Caldria ajustar preus, des de l'administració, per tal que fer de pagès o pagesa sigui prou rendible per viure dignament. Al voltant del petit productor hi ha molts altres sectors que en depenen i tots plegats formen un teixit econòmic de proximitat que és bo per tothom.

Sobirania alimentària i energètica van juntes, són compatibles. Junt als punts exposats anteriorment, cal que la nostra administració s'erigeixi en promotora de l'energia que el país necessita. S'ha estudiat la possibilitat d'aconseguir energia del bombeig reversible de l'aigua dels embassaments? La quantitat produïda seria suficient per complementar les altres fonts esmentades, però sembla que l'interès rau únicament en els parcs

eòlics i solars que necessiten grans línies d'evacuació i de transport. Per què serà?

El que estar clar és que no s'han d'ocupar terres de conreu que necessitem per produir aliments. I que si volem ser autosuficients energèticament i controlar els preus de l'electricitat, tampoc podem dependre dels oligopolis.

Si no reaccionem a temps és ben bé perquè l'arbre ens tapa el bosc, però aquest arbre serà de ciment i ferros. Que això no sigui així depèn de l'administració, de l'activisme de la gent, i de repensar quin futur volem per nosaltres i pels qui vindran.

POLS D'ESTELS

M. Assumpció Cornadó Lladó

*Com una espurna de llum
que rubrica el firmament,
com el galanteig de l'aire
sobre un camp de roselles,
com un plàcid somni
a la vora d'un nou despertar;
així transcorre la vida,
cenyida de quimeres penjades
d'un fil d'esperança.
I enmig del silenci,*

*reverbera el Tot
sorgint del no-res
en l'eternitat de el temps.
I com soldats,
desertors de la mort,
deixem amanyagar
els nostres cossos
per la darrera llum crepuscular,
transmutats a la fi,
en pols d'estels.*

LES PERSONES SOCIALMENT OBSOLETES

Sofia Gallego
(Psicòloga i pedagoga)

Resulta habitual al passejar per barris on la població és d'edat avançada veure, davant de les oficines de les entitats bancàries, cues de persones totes elles una mica grans que esperen pacientment ser ateses. La normativa actual que no permet les aglomeracions en els espais tancats fa que les persones grans s'hagin d'esperar al carrer, tant si plou com si fa fred. Aquest fet porta l'observador a fer algunes reflexions.

La tecnificació ha arribat a tal grau que pot deixar socialment obsoletes moltes persones. Fem una ràpida ullada a les situacions més comunes i podrem deduir fins a quin punt s'està tornant difícil viure d'esquena a la tecnologia. Fets que han vingut imposats de manera solapada i moltes vegades amb l'argument que la conjuntura actual ha fet aconsellable reduir al màxim el contacte social per tal d'evitar el possible contagi de la temuda COVID 19.

S'ha parlat molt de les conseqüències que pels més joves han tingut les actuals circumstàncies, però poc de les que han tingut per a les persones grans. En un primer moment van ser les més perjudicades pels contagis de la malaltia amb les consegüents defuncions de persones amb patologies prèvies, però aquest no és el tema que ens ocupa.

La població envellida, com l'actual, té més necessitat de fer servir els serveis sanitaris i cada vegada més, per accedir al metge, s'ha de telefonar i esperar molta estona per acabar parlant amb una màquina i que sovint solament admet una única resposta i és incapaç de descodificar missatges no estandarditzats. Si a això hi afegim les més que probables dificultats auditives, demanar hora al metge esdevé una cursa d'obstacles que a vegades costa de superar, incrementant així l'angoixa en confluïr el trastorn pel qual sol·licita ajuda i la dificultat per poder accedir-hi.

Una altra situació que s'ha tornat difícil és anar a buscar efectiu a les oficines bancàries. Abans els vells peregrinaven cada mes al banc a buscar els diners que necessitaven per passar el mes i podien tenir, si ho desitjaven, algun intercanvi d'opinions amb la persona que l'atenia, que sovint esdevenia una mena de consultor econòmic pel simple fet de tenir una escolta empàtica. Ara, els diners cal demanar-los a una màquina que ens va donant instruccions que sovint no s'adapten a la lògica de la persona usuària.

Si aquesta sol·licita ajuda es pot trobar que no se li pugui donar perquè per operar és necessari un número secret que l'empleat no pot saber, per ètica professional.

Tot això per no parlar de si cal fer una reclamació o aclariment d'un rebut dels diversos serveis de la llar, com ara llum, aigua, gas o qualsevol altra qüestió. De fet avui sembla que per poder subsistir ens cal tenir a casa accés a Internet amb la consegüent despesa econòmica i d'exigència d'aparells capaços de facilitar aquest accés, això sense comptar amb la necessitat de tenir algunes habilitats informàtiques bàsiques.

Aquesta és solament una petita mostra, això sí, significativa, de les dificultats que la tecnificació ha comportat per a un sector de la població que ja es trobava amb algunes dificultats abans i que ara ha vist incrementades. Per tot això sembla que a hores d'ara haguem de parlar de l'obsolescència social.

Fa algun temps es va començar a parlar de l'obsolescència programada. Podem trobar diverses opcions de l'obsolescència, des d'un aparell que deixa d'estar operatiu perquè la tecnologia l'ha superat o bé la programació de la vida útil d'un producte per tal que amb un període determinat de temps s'espatlli i no pagui la pena arreglar-lo.

Doncs a hores d'ara sembla que l'obsolescència també ha arribat per a les persones perquè sovint la tecnologia els supera. Però aquestes persones continuen tenint els mateixos drets i caldria que, abans d'implementar les noves tecnologies, es tinguessin en compte les necessitats de les persones més vulnerables, en aquest cas les persones grans. Tècnica sí, però a l'abast de tothom i que no deixi persones a la cuneta.

Àmbit Maria Corral - Febrer 2022

TECNOLOGIA I CANVI

Ramon Santacana
(Professor de la Providence University, Taiwan)

Vivim en l'època del canvi continu. Les noves tecnologies possibiliten fer coses que dues dècades abans ni tan sols hauríem somiat. El món està cada vegada més interconnectat i canvis en un lloc concret afecten les condicions de vida a la resta del planeta. Estem tan ocupats a fer front a les noves situacions que ens arriben que amb prou feines tenim temps de mirar més enllà del futur proper.

És un fet que les noves tecnologies imposen noves condicions de vida. És un procés que no es pot aturar. És l'evolució de la humanitat. És clar que no es podrà parar, però ¿potser som meres marionetes a mercè de canvis imprevisibles que imposa la tecnologia? ¿O podem certament reconduir aquest procés? La pregunta en definitiva és si l'ésser humà té la possibilitat, i potser, l'obligació, de posar-se al comandament de la nau de la història i reconduir-la de manera que els canvis que arriben creïn el major bé possible per a la majoria de persones, que hi hagi el menor nombre de perjudicats i que se salvaguardin els drets humans.

Aquesta és ni més ni menys la qüestió que mou la feina de l'ètica. L'ètica, en la seva versió utilitarista, proposa que en prendre una decisió optem sempre per aquelles opcions que beneficien més i al nombre més gran de persones. Hi ha un altre sistema ètic, l'ètica de principis que procura fer una verificació de les opcions preses per veure si es respecten els drets humans i els principis bàsics fonamentals com ara equitat, justícia, solidaritat, etc.

Proposem com a fonamental la qüestió ètica perquè tota llei necessita el seu temps per idear-se, redactar-se, establir-se i fer-se operativa. En les èpoques de canvis, quan noves tecnologies es generalitzen ràpidament, passa un lapse de temps entre el moment que canvia la situació i el moment que s'estableixen les regulacions pertinents. És el que passa en aquest moment amb les criptomonedes. Aquest temps obre la porta a tota mena d'excessos o injustícies, que no es poden perseguir perquè simplement no estan fora de la llei.

Per posar un exemple, imaginem que uns laboratoris experimenten amb virus perillosos, que en cas que hi hagi una bretxa en els protocols de seguretat, es poden estendre a la societat i poden arribar a danyar l'estil de vida humana al planeta d'una manera irreversible. Si en aquell moment no hi havia lleis apropiades ni maneres de fer-les complir, no hi havia manera de prevenir aquests danys irreversibles. Si a més a més

l'ètica dels científics que actuen i dels polítics que prenen decisions és feble, no hi haurà manera humana d'evitar casos semblants.

La revolució de les tecnologies de la informació (IT per les sigles en anglès) que hem viscut no és el final del procés de canvi, sinó només el principi. Les IT possibiliten una revolució en intel·ligència artificial, en biotecnologia i més concretament en la connectivitat del cervell humà. Per mitjà de neuroimplants, d'aquí a molt pocs anys serà possible connectar-se des del cervell directament a la web sense necessitat dels anomenats 'smartphones'. El concepte de privadesa i amb ell el d'identitat personal canviaran dràsticament.

Deixarem que tots aquests canvis ens enxampin desprevinguts? La primera baula per evitar-ho és reforçar la consciència ètica de les persones i de les entitats, investigar no només en noves tecnologies sinó investigar en l'ètica de les noves tecnologies, desenvolupar currículums i sistemes d'ensenyament perquè els estudiants entenguin la importància de l'ètica en la presa de decisions professionals i que els nous investigadors i desenvolupadors de productes (I+D) incorporin les disciplines ètiques com a condició requerida en totes les seves activitats.

Recordem que la llei sol anar per darrere dels fets, l'únic sistema que pot anar per davant de les noves situacions, és una bona consciència i forta disciplina ètica en els polítics, els investigadors i desenvolupadors de productes, els consumidors i la societat en general. Les universitats i altres institucions d'ensenyament han de jugar un paper crucial en aquest cas. Des d'aquesta tribuna voldria fer una crida perquè als centres d'ensenyament mitjà i superior es desenvolupin i implementin cursos d'ètica professional i destini una part del pressupost de recerca de cada departament a investigar l'ètica de les noves tecnologies.

Àmbit Maria Corral - Març 2022

CRÒNIQUES DEL C. F. ARTESA DE LLEIDA

TEMPORADA 2021/2022

Eudald Pijuan Mor

Fotografies: CF Artesa de Lleida i Josep Gallart

CF Artesa de Lleida 4 – CF Pardinyes 2 (04-03-2022)
CAMPIONS DEL GRUP 7-A DE 2A CATALANA!

L'Artesa va assegurar-se la primera posició de la Lliga, a falta de l'última jornada en què descansava. El partit va estar marcat en tot moment pel suport de l'afició que va omplir el camp d'Artesa i va animar des del principi fins al final. Gràcies a aquesta força, l'equip va sortir molt endollat al partit i al minut 23 ja semblava que sentenciava el partit amb un ràpid 2 a 0 al marcador, amb gols de Marc Pifarré i Sergi Reluy. Tot i això, ràpidament es va esfumar la possibilitat d'un partit fàcil ja que el Pardinyes va aconseguir retallar distàncies just al minut 27, a través d'un més que rigorós penal. Amb aquest 2 a 1 i la sensació de victòria curta s'arribava a la mitja part.

El principi de la segona part no va fer més que augmentar el nerviosisme general de l'Artesa ja que al minut 48 l'equip visitant aconseguia l'empat al marcador. Amb tot, el transcurs del partit no era just amb el resultat. L'Artesa des del primer moment tenia la possessió i control del partit i anava gaudint de diferents opcions realment clares de gol, però els jugadors no estaven afortunats de cara a porta. Tot això va canviar al minut 77, minut en què Marc Rubió va aparèixer per rematar, amb un gran salt, una falta lateral. A partir d'aquí els nervis van desaparèixer i l'afició no podia evitar de celebrar el títol de Lliga, que es va confirmar amb el definitiu 4 a 2 de Reluy a l'última jugada del partit.

CF Artesa de Lleida: A. Candel, F. Peiró, J. Sierra, M. Pifarré, M. Grau, G. Tió, G. Hernández (G. Palou), M. Hernández (J. J. Mateos), M. Rubió, S. Reluy i P. Sarrablo.

CF Pardinyes: C. Garcí, A. Aparicio (F. J. López), A. Garcia (R. Brezmes), A. Monforte (S. Cantos), I. De la Iglesia, J. Torres, Ll. Solsona (I. Oliveira), F. Torres, J. C. Romero (J. A. Casals), S. Marchante i J. J. De Castro.

Així, a falta de la jornada final, l'Artesa s'emportarà amb 48 punts (15 victòries, 3 empats i 2 derrotes) el títol de campió d'aquesta primera fase de 2a Catalana, fet històric pel club, tot i tenir en compte les circumstàncies especials que suposa que aquest títol serveixi per passar a una fase de play-off i no per l'ascens directe.

CLASSIFICACIÓ

EQUIPS			PARTITS				GOLS	
P	NOM	PUNTS	J	G	E	P	F	C
1	ARTESA LLEIDA, C.F. A	48	20	15	3	2	42	16
2	ALPICAT, AT. C. A	48	20	15	3	2	61	19
3	TORREFARRERA C.F. A	44	20	14	2	4	47	22
4	LLEIDA ESPORTIU, CLUB B	35	20	11	2	7	43	29
5	JUNEDA, C.F. A	34	20	10	4	6	36	25
6	BALAFIA, C.F.U.E. A	29	20	9	2	9	41	49
7	TERMENS, A.D. A	23	20	7	2	11	31	37
8	ANDORRA, F.C. B	20	20	6	2	12	31	42
9	PARDINYES C.F. A	17	20	5	2	13	30	46

CF Artesa de Lleida 1 – CF Reddis 1

EMPAT A 1 EN EL PARTIT DE PREPARACIÓ PEL PLAY-OFF D'ASCENS

L'equip va disputar a la mitja tarda del dissabte passat un partit amistós contra el C. F. Reddis, l'equip principal de la ciutat de Reus i també campió del subgrup 8A de 2a Catalana.

L'enfrontament va ser d'aquells bonics de veure per l'espectador ja que els 2 equips se sentien més còmodes amb la pilota que no pas defensant i proposant joc més que no pas destruint. Així, l'Artesa va sortir amb força al partit i la primera mitja hora va ser el millor moment, amb més possessió i ocasions. Tot i aquest bon inici, l'equip reusenc s'activava al final de la primera part i els últims 10 minuts van ser d'igualtat, fet que va propiciar arribar amb empat a 0 a la mitja part.

Ja en la segona, l'equip visitant confirmava les bones sensacions del final de la primera i passaven a tenir més el control del partit. Aquesta bona inèrcia, més els canvis introduïts pels de Reus, que disposaven d'una plantilla molt més llarga de cara a partit, van fer que la segona part fos clarament visitant. Malgrat aquest domini, no va ser fins al minut 85 que es van avançar al marcador. I ho va ser per poc temps, ja que just en el 90 Johan aprofitava l'última ocasió del partit per situar l'empat a 1 final al marcador.

At. Alpicat 0 - CF Artesa de Lleida 1 (26-03-2022) **ESTRENA EN EL PLAY-OFF D'ASCENS AMB UNA VICTÒRIA PER LA MÍNIMA**

L'inici del partit va estar marcat per una gran sortida en el terreny de joc de l'Artesa, que sabia que havia de sortir endollat des de bon principi per poder treure els 3 punts de la seva visita al camp de l'Alpicat. Fruit d'això, i gràcies a una bona jugada d'estratègia a la sortida d'un córner, Manel Grau, pitxitxi de l'equip, trencava l'empat a 0 del marcador al minut 18 i convertia el que acabaria sent el gol de la victòria artesenca. Després del gol, tot i uns minuts on l'Artesa encara creava alguna ocasió, va ser l'Alpicat el que va agafar les regnes del partit i va dominar el joc fins a la mitja part, creant alguna ocasió clara de perill.

D'aquesta manera, el guió per la segona part semblava clar, amb un Alpicat que jugava com a local i es veia amb l'obligació d'anar a l'atac per tal de capgirar el resultat desfavorable. Tot i això, els primers 10 minuts de la segona encara van ser encara bastant igualats, en comparació amb els últims 20 on el conjunt local va saber tancar l'Artesa

a la seva àrea. Malgrat tot, gràcies al gran treball defensiu de l'equip, acompanyat d'una meritòria actuació del porter Adrià Candel, el resultat no es mouria i es confirmava la primera victòria de l'Artesa en aquesta fase d'ascens.

At. Alpicat: E. Caba, C. Gómez, R. Egea, E. Alfigeme (J. Pla), A. Ciruela, J. Vendrell, H. Oubihí (A. Rodrigo), X. Gomà, J. Berbegal, E. Pallàs (J. Lull) i S. Requena.

CF Artesa de Lleida: A. Candel, F. Peiró, J. Sierra, M. Pifarré, M. Grau, J. M. Sierra, G. Tió, G. Hernández (J. J. Mateos), M. Hernández (M. Hortal), M. Rubió i S. Reluy.

CF Artesa de Lleida 2 – CF Torrefarrera 0 **(03-04-2022) IMPARABLES A CASA!**

El partit, va tenir dues parts clarament diferenciades. En la primera, l'equip va sortir endollat i amb les idees clares de com havia de jugar per treure una victòria, i les bones notícies no es van fer esperar. Ja en el minut 12 s'avançava l'equip artesenc amb un gol de Marc Hortal, després d'una gran jugada individual i posterior assistència de gol de Gerard Hernández. Durant la resta de primera part l'Artesa també va gaudir d'alguna ocasió més, però no va ser fins just abans de la mitja part que Marc Rubió transformava en gol un rebot del porter, després d'una rematada del mateix davanter. Aquest va ser un d'aquells gols que s'anomenen psicològics i va posar el 2 a 0 com a resultat a la mitja part.

Malgrat els bons primers 45 minuts, l'equip es va relaxar al començament de la segona, fruit del resultat favorable i alguna lesió pròpia que trencava el ritme del partit. Tot i això, i els esforços del Torrefarrera de crear ocasions clares de perill (amb canvi de sistema inclòs per intentar canviar les coses), l'Artesa va saber jugar bé les seves cartes i va mantenir el resultat gràcies a una defensa sòlida (a destacar, un cop més, la bona actuació del nostre porter Adrià Candel, que encara no ha rebut cap gol en aquesta fase d'ascens). Amb tot, s'arribava al final del partit amb el que ja deia a la mitja part el marcador, un 2 a 0 pels locals.

CF Artesa de Lleida: A. Candel, J. Sierra (J. J. Mateos), M. Pifarré, M. Hortal (M. Grau), G. Tió, G. Hernández, M. Hernández, J. M. Rueda, M. Rubió, S. Reluy (E. Palacios) i P. Serralbo.

CF Torrefarrera: A. Armengol, G. Barbosa, P. Camarasa (J. Cases), J. Clivillé (M. Martín), C. Lozano (C. Pallaruelo), J. Regany, M. Solanilla, M. Drahmeh (J. Padrones), J. Gutiérrez, H. El Morabet (A. Altisent) i J. Carulla.

CF Artesa de Lleida 2- FC La Seu d'Urgell 0 (10-04-2022) PLE DE VICTÒRIES EN LA FASE D'ASCENS

El partit va començar amb un inici fulgurant de l'Artesa, com cada cop ens té més acostumats en els partits que juga a casa. Així, aprofitant l'embranchida inicial, va arribar just al minut 6 el primer gol de Marc Rubió, que obria la llauna amb una rematada al primer pal a la sortida d'un córner. Amb aquesta inèrcia, el 2 a 0 no es va fer a esperar i al quart d'hora, el mateix Rubió, rematava un altre córner a la frontal de l'àrea petita, en un cop de cap gairebé idèntic al de l'1 a 0, per convertir el seu doblet particular. Així, s'arribava al quart d'hora de joc i el partit semblava que quedaria vist per sentència. Amb aquest resultat al marcador, la resta de primera part va estar marcada per un Artesa dominador i una Seu d'Urgell esperant la seva oportunitat, sense tenir massa èxit.

La segona part va seguir el mateix guió de la primera després del 2 a 0 inicial: un Artesa que movia la pilota, però sense ser massa incisiu un atac, i una Seu que es mantenia en un bloc baix esperant les seves opcions a la contra, però que tampoc en cap moment van arribar de forma clara. D'aquesta manera, va quedar una segona part on els 2 equips es contrarestaven mútuament i que va fer que aquest joc monòton, sense grans opcions d'atac, marqués la tònica del partit fins al xiulet final de l'àrbitre que confirmava el triomf artesenc.

CF Artesa de Lleida: A. Candel, J. Sierra, F. Peiró, M. Pifarré, G. Tió, G. Hernández (E. Palacios), M. Hernández, J. M. Rueda (M. Hortal), M. Rubió (J.M. Sanz), S. Reluy (G. Palou) i P. Serralbo.

CF La Seu d'Urgell: F. Garcia, I. Vigo, H. Mairal (Neto), M. Espot (F. Muxella), A. Sabarich (P. Trenado), J. Ribero, A. del Aguila, M. Maranges, J. F. Balletbó (P. Oms), A. Cayola i M. González (S. Raya).

CE Artesa de Segre 0 – CF Artesa de Lleida 1 (24-04-2022) VICTÒRIA SOFERTA PER CONTINUAR AMB UNA FASE D'ASCENS IMPECABLE

Els primers 5 minuts de partit van ser de tempteig entre els 2 equips, però ràpidament va ser l'Artesa de Lleida el qui va començar a controlar de forma clara el joc i va tenir les primeres ocasions. Malgrat aquest bon inici, el bon ritme es va veure aturat per la lesió de Rubió, que va fer que l'equip jugués uns minuts amb un home menys. Així, la resta de primera part va ser més oberta, tot i que sempre amb la sensació que les de l'equip blanc-i-blau eren més perilloses. Amb tot, el marcador assenyalava l'empat a 0 a la mitja part

La segona part va tenir un ritme una mica diferent, amb molta igualtat en tots els aspectes i la impressió que l'equip que aconseguís obrir el marcador s'emportaria els 3 punts (com així va ser). Tot i gaudir d'algunes ocasions, gol anul·lat inclòs, l'Artesa no va aconseguir trencar l'empat a res fins al minut 75, on després d'un rebot dins l'àrea posterior a un córner, Manel Grau engaltava una volea que rebotava al pal i entrava a la porteria: un autèntic golàs del nostre pitxitxi. D'aquí fins al final cal destacar l'ímpetu de l'equip local per aconseguir l'empat, que tot i gaudir de grans ocasions, no les van saber acabar de transformar en gol.

CE Artesa de Segre: S. Utges, J. Monclús (X. Durany), J. Jou, B. Cissé (P. Martínez), G. Reig, X. Ros, M. Carrió, R. Giribet (J. Macià), G. Coll (A. Jau), F. Selva (A. Guardia) i S. Galceran.

CF Artesa de Lleida: A. Candel, J. Sierra, F. Peiró, M. Pifarré, M. Grau, G. Tió, G. Hernández, M. Hernández (M. Hortal), J. M. Rueda, M. Rubió (E. Palacios) (J. M. Sanz) i S. Reluy (G. Palou).

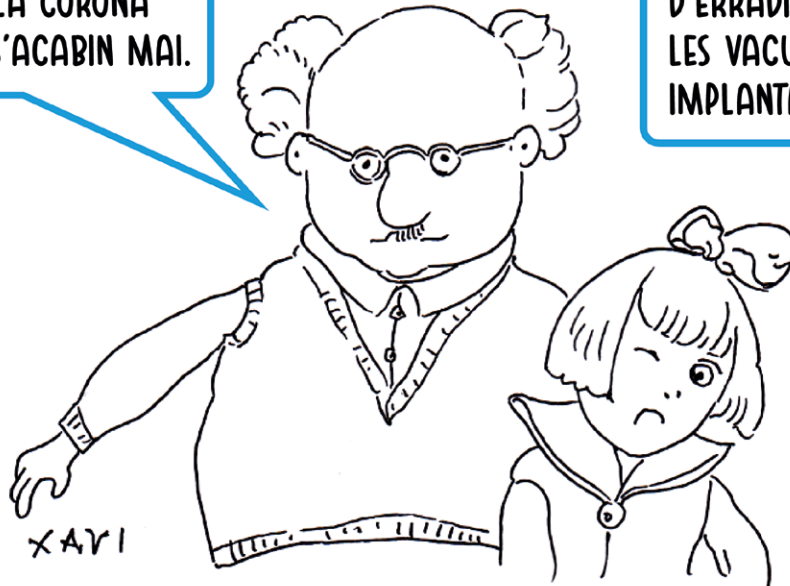

HUMOR, L'AVI I LA NETA

Xavi

NOIA! EL CORONA VIRUS
I EL VIRUS DE LA CORONA
NO CREC QUE S'ACABIN MAI.

DONCS! CREC QUE SÓN FÀCILS
D'ERRADICAR EL PRIMER AMB
LES VACUNES I EL SEGON
IMPLANTANT UNA REPÚBLICA.

ENTRETENIMENTS

SOPA DE LLETRES

Miquel À. Navarro

SUDOKU

Lluís Gil

Busqueu els noms de 11 municipis de la Segarra.

P	I	E	S	T	A	R	A	S	M
A	T	R	E	X	T	O	C	A	E
L	L	O	R	O	B	I	S	N	G
L	A	B	R	U	K	S	O	A	R
A	R	A	I	R	O	V	I	U	A
R	E	M	A	T	E	U	B	J	N
G	V	O	E	X	I	F	G	A	Y
U	R	R	I	A	T	R	E	F	E
E	E	A	R	R	O	V	I	T	N
S	C	G	U	I	S	S	O	N	A

	9	1	3				2	
	3	7						4
5	8				1		7	
			8		4			
		3					8	5
9	5			7		4		
3					9	2		8
						6	9	
6	1	9	4			7		

PROBLEMA D'ESCACS

Abert Batiste

Juguen blanques i guanyen la partida en 3 moviments.

ENIGMA

Ens sabríeu dir per a què serveix l'estri de la imatge?

Sol·lució a l'enigma de la revista anterior:

Eren unes espadelles per trencar les fibres del cànem

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

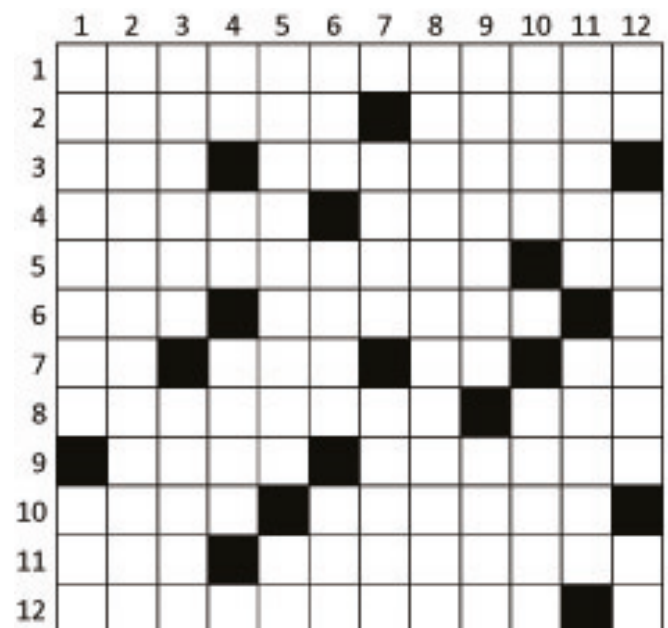
Solucions a la pàgina 39

HORIZONTALS

1. En plural, per arribar a un gran públic. **2.** Que no fa olor. Tria, elecció. **3.** Expressió de fàstic. No dirà res. **4.** Ocell rapinyaire al revés. Petita altura. **5.** T'allistares en un lloc. Article balear. **6.** Societat general d'autors. Al revés, arribi una nau. Fòsfor. **7.** Acabament d'infinitiu. Certa llet. Disc compacte. Nota musical possessiva. **8.** Vengui, adjudiqui. Quantitat de radiació. **9.** Flor i nata. Bàscula italiana. **11.** Organització de televisions. Padrina de bateig jove. **12.** Pintares amb esmalt. Consonant.

VERTICALS

1. En plural, signe ortogràfic. Les tres fortes. **2.** Improcedents, inadequats. **3.** Ni nostra ni seva. Estovem a cops. **4.** Unió Democràtica. Soroll, to. Dia passat. La primera. **5.** Ciutat, població. Dues romanes. **6.** D'arròs o d'arena. Sense companyia, femení i cap per avall. Paraula. **7.** Vocal. Llac salat de Rússia al revés. Tramut, intriga. **8.** Reunir sota cert criteri. **9.** Al revés, obri, deixi veure. Només n'hi ha una. **10.** Color tirant a groc. Radi. No normals.

11. Nius, nieres. Que ha tingut una ordre. **12.** Impressió a l'oïda. Tanca el nínxol. Argent, plata.

AHIR I AVUI

LA VILETA MITJANS DELS ANYS SETANTA DEL SEGLE XX I ACTUALMENT

HO HEM LLEGIT A...

Diari Segre, diumenge 06-03-2022

ESQUERRA REPUBLICANA LLEIDA

Artesa de Lleida reivindica els drets de les persones LGTBIQ+ amb un mural

Artesa de Lleida va organitzar dissabte una jornada LGTBIQ+. Regidors d'Artesa es Mou, juntament amb l'associació de joves d'aquesta localitat, van pintar un mural i van llegir un manifest a favor dels drets del col·lectiu.

Diari Segre, diumenge 24-04-2022

L'escola Els Til·lers com a símbol dels somriures

■ L'escola Els Til·lers d'Artesa de Lleida, amb 97 alumnes, va fer un fotomuntatge amb somriures d'alumnes quan es va aixecar l'obligació de portar la mascareta

al pati. Ara, abolida als interiors, tots els alumnes i docents mostren la seua millor cara. I és que com explica Olga Teixidó, secretària de direcció, "poder treure'ns

la mascareta ha estat una alegria". A més, els nens han pogut a la fi veure la cara als mestres que han arribat en els dos últims cursos.

LA CUINA FEMOSA

Lluís Gil Fontanet

L'equip de cuina de La Femosa us presenta uns postres dolços que són típic d'altres contrades de Catalunya i que de vegades reben el nom de pastissets.

PANADONS

Ingredients per a 10 persones

Per la pasta dolça:

700 g de farina

1 got de sucre

1 got d'aigua

1 got de llet

2 ous

1 pols de sal

1 cullerada de llevat de pastisser

½ tassa d'anís

1 pot de cabell d'àngel

250 g de carabassa de fer les farinetes.

Temps de preparació 50 minuts

En aquesta recepta hem fet un experiment utilitzant farines diferents i el resultat ha estat que la pasta dolça ha quedat suprema.

Comencem batent els ous, hi afegim el sucre, l'aigua, l'anís i la sal.

Es desfà el llevat amb 1 dit de llet i s'afegeix a la preparació anterior i a poc a poc hi anem afegint la farina anant pastant i afegint la farina que es necessita.

S'amassa durant ¼ d'hora i es deixa reposar 2 hores.

Amb un rodet s'estira la pasta fent una làmina de 2 a 3 mm i amb l'ajuda d'un plat petit, de cafè o de postres maquem cercles que extraurem amb l'ajuda d'un ganivet.

PANADONS DE CABELL D'ÀNGEL

Sobre un cercle hi posem una bona cullerada de cabell d'àngel, es tanca el cercle com un llibre i es clausura amb l'ajut d'una forquilla, es posa en una plata amb un bon raig de sucre i s'enforna a 180° C durant una mitja hora.

PANADONS DE CARABASSA

Sobre un cercle finet hi posem retalls de carabassa d'uns 2 mm de gruix, un pols de sucre, un toc de canyella i unes gotes d'oli. Ho tanquem amb una forquilla i ho posem en una safata amb un bon pols de sucre, un raig d'oli i ho enforenem.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament973 16 71 62
 Assistent social dimecres alterns973 16 71 62
 Correus 9h a 10h de dilluns a divendres
 Farmàcia973 16 72 04
 Veterinari de la Protectora Local:
 Emma Solé618 90 95 12

Clínica Ica Natura (Pardinyes)973 22 82 22
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont)973 21 65 49
 Consultori mèdic local.....973 16 72 91
 Metge urgències Dies feiners 15h a 8h i els festius
 tot el dia973 14 20 29 / 973 14 20 33
 Museu973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

Solució:

1. Af4+, Rc8 (menjar significaria perdre la Dama i quedar en des avantatja.)
2. Dc6+, bxc6
3. Aa6++

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS

1. DIVULGACIONS. 2. INODOR. OPCIO. 3. ECS. CALLARÀ. 4. ASTOR. ALTELL. 5. ENROLARES. SA. 6. SGA. RECALI. P. 7. IR. ATO. CD. MI. 8. SUBHASTI. RAD. 9. ÈLIT. ROMANA. 10. ANAR. MANARÀ. 11. OTI. COMARETA. 12. ESMALTARES. G.

VERTICALS

1. DIERESIS. AOE. 2. INCONGRUENTS. 3. VOSTRA. BLAIM. 4. UD. SO. AHIR. A. 5. LOCALITAT. CL. 6. GRA. SOLA. MOT. 7. A. ARAL. TRAMA. 8. COL·LECCIONAR. 9. DESTAPI. MARE. 10. OCRE. R. RARES. 11. NIALS. MANAT. 12. SO. LÀPIDA. AG.

SUDOKU

4	9	1	3	8	7	5	2	6
2	3	7	5	9	6	8	1	4
5	8	6	2	4	1	3	7	9
1	6	2	8	5	4	9	3	7
7	4	3	9	6	2	1	8	5
9	5	8	1	7	3	4	6	2
3	7	5	6	1	9	2	4	8
8	2	4	7	3	5	6	9	1
6	1	9	4	2	8	7	5	3

SOPA DE LLETRES

MASSOTERES. TORREFETA. GRANYENA.
 PALLARGUES. SANAÜJA. BIOSCA. TORÀ.
 CERVERA. IVORRA. ESTARÀS. GUISSONA.

INCOGNITA

En sabríeu dir l'any i l'acte d'aquesta fotografia?

Podeu enviar la resposta a:
lafemosaartesadelleida@gmail.com

SOLUCIÓ INCOGNITA LA FEMOSA 316

La Ramona Barberà ens diu: Possiblement és la porta de l'església de Fraga i la data els anys 1962-1963.

Diuenge de Rams

Acabades les obres de la depuradora

Presentació del llibre *Sense Data* de Marta Alós

Lliurament de llibres a l'Escola *Els Til·lers*

IMATGES D'ACTUALITAT

Carnestoltes

Parada de Sant Jordi

